

Serkan MERCAN

Ecehan BALTA

ECZACININ HASTA DANIŞMANLIĞINDAKİ ROLÜ

Eczacı Hastanın İlk Durağıdır!

Serbest eczacılar sağlık ihtiyaçlarının değerlendirilmesi açısından hastalar için geleneksel olarak ilk duraktır.

Toplum sağlığını korumak ve geliştirilmesine katkıda bulunmak her şeyden önce eczacının en önemli sorumluluğudur. Bu sorumluluğunu yerine getirirken bir sağlık çalışanı olduğunu unutmaz ve kişisel çıkarları doğrultusunda değil öncelikle hastanın sağlığını sonrasında toplumun bir bütün olarak sağlığını ve hatta refahını geliştirmek yönünde çaba harcar.

Sağlık merkezleri olarak serbest eczaneler hastaların, bakıcıların ve vatandaşların korunma ve tedavi ihtiyaçlarıyla birlikte genel sağlık hizmeti vermek için tasarlanmış entegre organizasyonlar olarak görülmelidir. Serbest eczaneler hastanın ve hizmet verdikleri topluluğun ihtiyaçlarına göre şekillenen ve hayli yetkin profesyoneller tarafından yönetilen geniş bir bakım ve hizmet spektrumu sağlarlar.

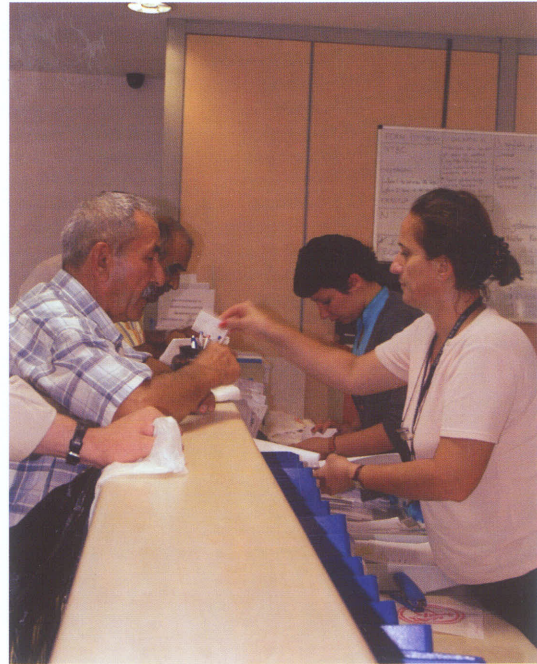
Eczacıların toplumsal rolü insanların eczanede hazırlanan ilaçlardan maksimum terapötik faydayı elde etmelerini sağlamak, güvenli ve bilinçli kişisel bakım için öneri sunmak ve etkin sağlık eğitimleri ile sağlıklı yaşam tarzlarını desteklemek olarak özetlenebilir.

Günümüzde üstlenmiş oldukları bu rolün kapsamı gitgide genişlemekte ve derinleşmektedir. Eczane, insanların ilaç ve geniş çapta sağlık konuları üzerine tavsiye almak için geldiği 'sağlık için bir merkez' haline gelmiştir.

İlaç Merkezli Hizmetten Hasta Merkezli Hizmet!

Geçmişte daha çok ilaç merkezli eczacılık hizmetinden bahsetmek mümkünken bugün sosyo-ekonomik gelişmeler ve sağlık teknolojisinde yaşanan değişimler hasta merkezli eczacılık hizmetine geçilmekte olduğunu fark ettirmektedir.

Hasta merkezli eczacılık hizmetine geçişin bir bileşeni olarak gösterebileceğimiz, farmasötik bakım eczacılığın çağdaş hizmet anlayışını yansıtan ve toplumun ilaçla ilgili değişen gereksinimlerini karşılayan bir hizmet modeli olarak görülebilir.

Farmasötik bakımda eczacı, hastanın ilaç tedavisindeki yetersizlik, aşırılık veya uygunsuzluğu tanımlar,

çözer veya önler. Bu yolla ilaç tedavisine ilişkin birçok istenmeyen etki önlenir.

Eczacılık alanında yaşanan ve hasta merkezli bir hizmet anlayışına doğru yaşanan dönüşümün bir diğer önemli bileşeni ise klinik eczacılık alanında yaşanan gelişmelerdir.

Hasta merkezli eczacılık hizmetine geçişte, klinik eczacılık alanında geliştirilmesi gereken unsurlar farmakoloji ve hastalık uzmanlığı, sağlık bakım tedariği, sistemleri ve maliyetleri konusunda uzmanlık, çok disiplinli ekip ortamları konusunda deneyim, hastalara erişim ve hasta ihtiyaçlarına yönelik uzmanlık, bilgisayar becerileri, meslek içinde farmakogenetik bilgisi/uzmanlığı olarak sıralanabilir.

Bu doğrultuda gerçekleştirilecek araştırma ve geliştirme çabaları hem eczacılık alanında hem de eczacılık mesleğinde daha etkin ve verimli bir hizmet anlayışının yerleşmesine katkı da bulunacak ve bu da halk sağlığına olan katkıyı daha da artıracaktır. Eczacılık hizmetleri, piyasa unsurunun sınırlandırıldığı,

ulusal halk sağlığı sistemlerinin ayrılmaz bir parçasıdır (AT ANLAŞMASI, MADDE 152). Bu nedenle toplum sağlığını doğrudan ilgilendiren eczacılık hizmetinin sunulduğu arz-talep unsurunun belirleyiciliğine bırakılamaz. Eczacılar da bir sağlık çalışanı olduklarını hiçbir zaman unutmamalıdır. Eczacıların bu farkındalığı hasta merkezli eczacılık hizmetine geçişin bir diğer unsuru olan halk sağlığını korumada daha aktif görev alma bileşeni içinde düşünülmelidir.

Eczacı İlaç Uzmanıdır!

Eczacı ilaçların insan vücuduyla nasıl bir etkileşime geçtiğini bilen uzmandır. Dolayısıyla ilaçların rasyonel ve güvenli bir biçimde kullanılması için asıl odak noktasını teşkil eder. Özellikle astım, hipertansiyon ve diyabet gibi kronik koşulların yönetiminde tedaviye uyum ve maksimum terapötik fayda sağlamak için ilaçlar kadar tıbbi cihazların da doğru kullanılması çok önemlidir.

Eczacılar doğru reçeteli ilacın verilmesinden sorumludur. Ulaşılabilir reçeteli ilaç tedavi sayısının artmasıyla birlikte marka isimlerine, paketlemeye, endikasyonlara ve advers olaylara ilişkin hata ihtimalleri de artmaktadır.

Bir ilaç yazılırken eczacılar doktorlardan gelen reçetelerin uygunluğunu özellikle doz ve diğer ilaçlarla etkileşim açısından kontrol etmekle yükümlüdür. Ek olarak, eczacılar reçete veya yazım hatalarının raporlanmasına katılım açısından önemli bir pozisyona sahiptirler.

Eczacıların uyumu artırma çabaları ve mevcut müdahaleleri raporlamaları sağlık sisteminin daha etkili işlemesi yönünde katkılardır. Aslında sağlıkla ilgili sonuçlar ağırlıklı olarak kaynak kullanma göstergeleri ve müdahalelerin etkililiği ile ölçülürse doğru bir biçimde değerlendirilemezler. Tedavi etki mekanizması tarafından ölçülen nüfus sağlık göstergeleri planlama ve proje değerlendirme için gerekli uyum oranları kullanılmadan elde edilemez. Yapılan çalışmalar tutarlı bir biçimde, tedaviye uyumu artırmak için yapılan düşük maliyetli müdahalelere binaen önemli maliyet düşüşleri ve sağlık müdahalelerinin etkisinde artış tespit etmektedir.

Ek olarak, serbest eczacılar sahte ilaç dolaşımını engelleyerek ve ilacın geri çağırılmasını -zararlı yada sağlık riski taşıyan ilaçların piyasadan kaldırılmasını- sağlayarak bir güvenlik ağı oluşturur ve ilaçların izlenebilirliğini garanti altına alır.

Sağlık Danışmanlığı Maliyet Azaltıcı Bir Unsurdur!

PricewaterhouseCoopers şirketinin tahminlerine göre İrlanda'da serbest eczacılar danışmanlık hizmeti sağlayarak pratisyen hekim, ilkyardım ve acil servis hizmetlerine olan talebi azaltarak devleti yılda 19.5 milyon Euro'luk maliyetten kurtarmaktadır.

Öte yandan uluslararası veriler serbest eczacıların ilaç enformasyonu, sağlık desteği, hastalıkların önlenmesi ve hastalık yönetimi gibi alanlarla ilgilenmeleri sonucu maliyet tasarrufu sağlandığını göstermektedir. Sarfiyat ve yanlış kullanımın azaltılmasıyla birlikte ilaçların yetersiz kullanımını da

azaltma hedefine yardımcı olmaktadır, eczacı. Örneğin İngiltere'de reçete tekrarlama sistemlerine eczacının da katılması gereksiz ilaçları tanımlamak, eşdeğer olmayan reçetelemeyi dışarıda bırakmak ve artı olarak ilacın aşırı siparişi veya aşırı depolamadan kaçınmasını sağlamak yolu ile doğru ilaç kullanımını ve ilaç tasarrufunu artırmaktadır.

Halk Sağlığına Katkı Eczacılık Mesleği için Vazgeçilemez Bir Unsurdur!

Avrupa'da serbest eczacılar pek çok halk sağlığı projesinde önemli roller oynamaktadır. Son otuz yıl boyunca eczacılar ve onların örgütleri halk sağlığı ihtiyaçlarına yanıt vermek için çok sayıda programı gönüllü olarak uygulamaya koymuşlardır.

Serbest eczanelerde yürütülen programlar şu şekilde sınıflandırılabilir. Örneğin kilo kontrol programı gibi.

Önleme programları:

- * **Özel hastalık programları;** diyabet kampanyası gibi.
- * **Nüfusun belirli bir kesimine** hitap eden programlar.

Serbest eczacılar hizmet verdikleri toplulukların sağlığının desteklenmesi, korunması ve geliştirilmesinde her zaman önemli bir rol oynamıştır. Bunun nedeni bu toplulukların merkezinde yer almalarıdır. Mevcut bir araştırma küçük topluluklarda üç temel işin varlığının sürüp sürmemesinin iş toplulukları açısından önemli bir fark yarattığını ortaya koymuştur. Bu üç iş sağlık merkezi, eczane ve nakit kaynağı (genellikle postane tarafından sağlanmaktadır) olarak sıralanmıştır. Bu üçünün olduğu yerde iş topluluklarının kalıcı ve büyümekte olduğu; eğer herhangi birisi eksik ise bu toplulukların gerilediği, bununla birlikte yerelde yaşayan insanların genel sağlık durumlarında gerileme gözlemlendiği ve taze yiyecekler ile yerel hizmetlere erişimin azaldığı belirtilmiştir.